

Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si
Fóiea un'a data pe septemana, ad.

Mercurea si Sambet'a.

Pretiala loru este pe 1 anu 10 f.,
pe diumatet anu 5 f. austr. inla-
intrulu monarchiei.

GAZETA

TRANSSILVANIEI.

Telegramu tristu.

III. S'a D. Episcopu Emeritu gr. c. alu Fogarasiului

Ioane Lemeny de Eadem

repausà in Domnulu adi in 29. Marte la 5½ de diminétia. Eterna
fa a lui pomenire!!!

Sosita candu erá diurnalulu in presa.

Telegramu.

Sibiu, in 27. Martiu 1861.

Tocma s'a aprobatu de Maiestatea Sa: Reorganisarea administrației politice a Transilvaniei dupa sistem'a dinainte de 1848, cu schimbare, ca teritoriul fostului regimentu II. de granitia romanesca va forma una districtu anumit'u si de sene. Terminulu executarei e în'a lui Aprilie 1861. Componerea dietei se va face dupa art. 11 din an. 1791. Modulu alegerei 8 fr.

De comiti supremi (föispány) sunt denumiti:

Pentru comitatul Turdei: Tisza Lászlo; Cetatea de Balta (Küküllő v.): conte Bethlen Lupu (Farkas); Hunidóra: baron. Franciscu Nopcea; Colosiului (Clusiu): conte Franciscu Beldi; Alba inferioara: Georgiu de Pogány; Alba superiora: Augustu de Ladai; Solnoculu interiora: Wolfgang de Véér; Dabuca: baronu Bánffy Danielu; capitanu Fogarasiului: Ioane Branu de Lemény; jude regescu supremu in Odorhei: Gabrielu de Daniel; Muresi-Osiorheiului: conte Mihaile Toldalagi; Tricaune: conte Dionisiu de Kálnoki; Ciucu: Antonu de Mico; Ariesiu (Aranyos): Gregoru de Beldi.

Consiliari guberniali din cei vechi admisi:

Wolfgang de Cabrei, Ludovicu bar. Iosica, Ioane bar. Bornemisa, Franciscu bar. Salmen, Ioane conte Nemes Escelentia.

Noi denumiti definitivu: Episcopulu de Haynald Escelentia; provisorii: Conte Gabrielu Bethlen, Dominicu bar. Kemény, Alexiu de Nagy, Simonu Schreiber, Conradu Schmidt, Ioane Aldoleanu, Pavelu Duica, Alessandru Lazaru, Michaele de Incze, Adeodatu de Jakab.

Secretari guberniali din cei dinainte lasati in postu:

Ladislau de Islai, Albert conte Vass, Paul conte Kálnoki

Nou denumiti:

Carolu Göbbel, Carolu Phleps, Alessandru de Pal, Ludovicu de Biro, Emericu de Szentgyörgyi, Demetriu Moga, Mateiu Papp de Gridianu si Ioane Hajos.

(Acum se véda vescine si se se folosésca de dreptulu alegerei fora cea mai mica intardiere, si facunduisse cuiva nedreptate se reclame, eara se nu se lase eschisu din dreptu cu o nepasare condamnabile, caci numai dela alegereile de comitat si dieta depinde totu viitorulu nostru.) —

Metropolitulu Siulutiu

facisiu cu uniunea transilvanięi cu Ungaria, si cu
legile din 1848 — in anii 1848 si in 1861.

(Capetu din Nr. tr.)

Cu acésta ocazie dara totu din porunc'a acelui bizottmány debui a lua vicariulu si juramentulu uniu delu romanu, (de care in urm'a mai susu pomenitei resolutiuni si altoru decrete imperatesci standu inca tote, si si diet'a Ungariei atunci in ion'a lui Iuliu si Augustu 1848, totu pe terenul legalitateli, fora pericolulu de a incurge incriminarea si pedeps'a refractarei legilor si a imperatescilor demandari nece ca se potea fieri), si dora acestu actu alu vicariului, acum, metropolitului Siulutiu lu botéza corespondintele din Clusiu, in mai susu numit'a Gazeta germana „Neueste Nachrichten“ Nr. 49 cu numele celu falsu si scornit'u de entuziasme sarutare a legilor liberales din 1848 si de o apelare, voi romanilor! eata aici e mantuirea voastră, si cuprinsulu libertateli vòstre cei politice!?" —

Pentru tieri straine 7 f. 50 cr. pe 1 sem., si 15 fr. pe nnu anu. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

Cu care prilegiu s'a intemplatu unu casu forte curiosu si vrednicu de pomenire, — adeca:

Jurandu (atunci vicariulu) Siulutiu pe romani deschilinitu romanesce, eara pe magiari jurandu-i vice-ispánulu K. in limb'a magiara. Vicariulu Siulutiu, unde venia inainte in formula juramentului cuvintele acele: „Voi fi regelui nostru N. N. in tota vieti mea credinciosu, supusu si ascultatoriulu, amicilor lui amicu si inimicilor lui inimic“ scl. Vicariulu espresa si cu glasul mai inaltu espunea si adaugá, de si in formula nu era pusa si numirea numelui imperatului si regelui nostru „Ferdinandu“, — candu din contra vice-ispánulu K. scie Dumnedieu cu vóia — sau cu uitarea — lasá cu totulu numirea numelui regelui „Ferdinandu“ afara, asia, catu tocma si poporul mai de pondu, magiaru s'a scandalisatu, batendale tare la ochi si la urechi, ca romanilor li se spune apriatu, ca carui rege cu numele se'i sia credinciosi? eara magiarilor nu.

Si esindu din gloata poporului magiaru, unu magiaru batranu din Kémer se apropi se apropi este vice-ispánulu, carele jură pe magiari, si disse: „Tekintetes alispány úr, kérjük engedje meg, hogy minket is az oláh vicarius úr eskeessen meg.“ Ne rogamu Domnule vicespanu, da facultate, ca si pe noi se se jure Domnulu vicariu celu romanescu. —

De ce? intrebă atonitul vicespanu; respunsulu fu dela dreptulu batranu magiaru „pentru ca noua nu ne placu ce vedem, aici in acest'a adunare eu si cu alti ortaci ai mei mai batrani, cari suntemu si acum de facie, amu ajunsu mai multe tempuri si casuri de acestea, candu amu mai fostu chiamati la depunerea juramentului creditiei la nouii nostrii imperati si regi, da totudeun'a amu vediutu in acele adunari marcale numai flamur'a regelui (csak a kiraly zászlóját láttuk) si totudeun'a in juramentu ni s'a spusu si denumitu numele regelui cui ei juramu credititia, asia amu ajunsu, amu vediutu si amu auditu eu, candu s'a pusu de rege Leopoldu alu II si Franciscu I., ce acum nu vedu si nu audu, fara vedu numai flamur'a lui Kossuth cu trei colore verde, albu si rosu.“ —

Ci bunulu batranu inscruntu debui se se retraga cu busele inflate intre cionnationalii sei, unde audiai murmurandu si dicundu magiarii, „ez a Kossuth zászloja, nem a királyé, nékünk nem kell Kossuth királynak.“ Acésta este flamur'a lui Kossuth, nu a regelui nostru, noia nu ne trebuie de rege pe Kossuth. —

Si nece n'au remasu fara succesi vorbele, ca magiarii din Kémer*) flamur'a tricolora pusa de pop'a loru celu reformatu in turnulu besericei, cu forta mare o au trantit'a josu de acolo, alungandu si pe pop'a din satu, pentru care sapta au fostu unii aspru pedepsi.

Totu metropolitulu Siulutiu a fostu acela, care la 1848 nefiindu elu inca a casa, ci cu deputatiunea romana in Innsbruck la imperatulu Ferdinandu, insusi de magiari fiindu designata si propusu, (cara nu elu s'a inbiatu, si se fia pasit u c:a pretendent (követelő) la mediulocu, precum buculu nostru omu, da reulu romanu in Nrulu 22 din 7. Febr. 1861, pagin'a 86 in column'a a dou'a a lui „Kolozsvári Közlöny“ (barbesce) se se aléga pe partea romanilor de alu doilea deputatu alu comitatului Crasnei la diet'a Ungariei din 1848, dupa ce alegerele s'aru si totu amanatu, pana a venit u vicariulu (atunci) Siulutiu dela Innsbruck sosindu acest'a acasa, si intielegundu post'a si a multoru onesti si liberali magiari si si a poporului romanu, de carii, magiarii tare sta se votéze pe vicariulu Siulutiu, vicariulu Siulutiu pe

*) Unu satu mare si impoporatu magiaru in apusulu Selagiu de acestu nume. —

diu'a alegerei — că se nu'la aléga — s'a dusu de acasa in vicariatul absentandu sub stéma de visitatiune canonica, si roganduse mai 'nainte de unii preoti de ai sei si romani mai de frunte, că pe densulu nece decatu se nu votéze, ca nu volesce a primi deputatiunea, ci ori cui altuia se-as dea voturile sale. —

Acăstă e adeverată istoria a purtării și lucrarilor metropolitului, și și în Simleu la 1848 facisui cu unirea Transilvaniei cu Ungaria, din cari din tōt se vede că la lumină sorelui și mintionă corespondentului Clusianu și acelu adeveru, ca metropolitul Siulutiu totu acela zelosu aparatori alu drepturilor națiunei sale a fostu și la an. 1848, care să aratatu și la 1861 în conferințele Belgradene. —

La reorganisatiunea Transilvaniei.

Ачелеа чіпчі автії каре аж треквтѣ дѣла Октомврѣ **дакоche аша**
кѣм аж треквтѣ, аж фостѣ de «нѣ пешърцинітѣ» фолосѣ пептрѣ па-
дівnea ротъпнъ din Трансільванія. Ної авврѣтѣ тимѣ de a не
рекламе ші а не афла біншорѣ **дн** сітваціяна політікъ палъ-
твгітѣ прип преап. **dipломъ din 20.** Окт. Конференца національ-
din Сібії ші конференца регніоколаръ din Алба-Іслія, ачесте дозе
арене de о Іспѣ побіль стбрсє токта ші **dela** контрапі ачелѣ
тестимонії стрѣлочітѣ, квіткъ ротъпнї **дипделег** преа віне ачевеа
че се зіче лібертате констітуціональ, къ еї съпт шаторі пептрѣ
ачестѣ ші къ — съпт віне **dicciapilaci** політічеште.

Ко атъта опореа роицъвлі е реескватъ ші скъпать, бре
длесь ші националітатеа ялі асігвратъ? Ачеста шал е фикъ об-
іектылі впорѣ ловітврі грееле ші овотіпате. Аптръ о діетъ цепе-
радъ, сеёх копотітвівъ сеёх ші піттай деңіслатівъ, пвсечзпна поботръ
ка націоне се ва алеце ші шал сіне. Цыпъ аткпчі не аштептъ
впд алтѣ локѣ de актівітате фпцелептъ ші тоішодатъ inimósъ:

ОРГАНИЗАЦІЯ НЕА ЦЪРЕЙ ПЕ ТЕМЕЛІ ПЛЕ ВЕКІ.

Пе 15. Апріле а. к. се прегътеште трапецисечнепа офицій-
лоръ dela официолателе чесарео-реції австріаче да тъпиле ачелора
каре се ворѣ алеце де кътъръ реиресентантції попорълб. Че дн-
семпъл ачеста пентръ ротъпї трапсілванї? Лисемпъл атъта, къ
декъ не кътпвлѣ теорїлоръ не портаръмѣкъ тóтъ опбрéа, акът
не а ретасѣ проблемата шї таї греа де деслегатѣ: а ля парте
активъ la reorganisaciонна практикъ а църеї.

Лътва креде, къ органіаторії чеі *mai baví* *du* Европа сълѣ
французії ші днѣвъ еі немції; евръ деспре тѣкъ попорѣ къмъ сълѣ
ромъпії, се креде аша, къ еі пічі о коткѣпъ сътѣоскъ пъ арѣ *fi*
du старе *de a o* регионъ фъръ ажторії стрѣніпъ. — А сосітѣ тім-
пълѣ ші окасіонеа, ка съ арѣтъпъ къ ші ромъпвлѣ штіе че *du*-
съмпъ а органіса.

Съ ворвітѣ да стілѣ кътѣ се пôте таї пластікѣ, таї ышорѣ
де таїщелесѣ.

Організація че се ва фаче преоте підінг се є пріп чеї дої прещедінгі де челе маї днальте дикастериї а іе църєї, адекъ пріп Есчеленціїле Сале бар. Фр. Кемепі ші конте Міко, се є нь маї штімп пріп чіне, ва фі деокамдатъ варъш ньмаї провікоріз. Мембрії капчеларієї де кврте с'аѣ denzmitъ, се воръ denzmi побе ші еї консілівлі губерніалъ, дёкъ квтва зпіопістї нь воръ рееші а параліса тотылъ. (N'aѣ реешітъ. Ped.)

Дп тотъ ка овдѣ дноъ реорганіючнпя комітателоръ, дистріктелоръ, скавпелоръ, орашелоръ речъне а се фаче прі по-порѣ. Декъмва ші ла реорганісъднпя цінгтвріоръ се ва апїка ачеа лене електоралъ амегітъ дела 1848, апої ротъні алегъторѣ ворѣ фі преа пыдіні. Къ атътѣ тай вѣртою ѿ фаче сакра dato-ріпцъ а консерврій постре пропріе, къ се пії пытэрѣтъ ші dic-чіліптъ не тоці, днкътъ пічі упнлѣ се пы речънъ не din афаръ, чі тоді се іа парте ла алецеро. Декъ коміатріоціоръ поштріде але паціні пы le плаче ка съ се алѣгъ амплоіаї днпъ про-порционеа націоналітціоръ, речъне ка орї unde ворѣ фі алегъ-торѣ ротъні дп таюрітате, съ се алѣгъ офіціалі ші а се оорѣ атътѣ ла яша пытівлѣ скавпѣ парціалъ, кътѣ ші ла чедѣ це-пералъ дп цінгтѣ *) тотъ пытai ротъні, ші адекъ коло къте 7, ічі къте 12 асеоорѣ.

Ачей бърбанди ромъні карії аж портатѣ официѣ атѣтѣ съб сіс-
тема вѣко трансільванъ, кътѣ ші съб чеа поъ австріакъ къпоскъ
mai віне декътѣ тоці, че диферінде есепціале се афълъ дитре
впеле ші алтеле. Аї ргътѣд пе Ddlopѣ, ка съ раліезе дит-
прецібрѣ de cinc пе цеперацівnea mai поъ спре а о фаче
къпоскътѣ mai deanроне къ система ші органісацівnea вѣко. Аг-
ticuli diaetales provisionales de 1791 арѣ потеа да ачѣ-

отъ прівінцъ ѿпѣ пѣптѣ де плекаре маї сігурѣ, пентржкъ апої маї де парте din ненорочіре речъне маї мылтѣ пъмаї ла актівітатеа практикъ, пріп кареа съ се поѣ чіпева рекламеа маї ыне; то-
таші фіндѣкъ маї пайнре тобе афачеріле пъбліче терцеа маї сим-
плз de кътѣ актма, дозе треї липі ворѣ фі de ажисѣ, пентржка
ші челѣ nedепрінсѣ din каплз локалзі се'ші къштице ყндемѣпаре
ла тобе.

Пóте фі къ deokamdatъ се ва реорганіца пытai партеа ад-
ministratіvъ. Токта ачёста ера таl cіmpлъ декътъ тóте. Аічі
решъпe ка фіекаре оffіciалъ съші квпоскъ дпдатъ дела дпчепз18
оffера са de актівітате, пептръ ка пічіdeккш съ п8 трéкъ дп а
алтгіа.

Мai e дпкъ de dopitъ, ба есте de требвінцъ імператівъ, ка
офіциолателоръ ші офіциаліоръ, карій пъпъ актъ авеа маі totъ
пштірі латіешті ші ыпгзрешті, ёръ дп съсіме латіешті ші нем-
шешті, се лі се dea дпдатъ ші пштірі немеріте роmъпешті, дпсь
аша, ка de ec. пштіреa de szolgabiró (жxdele шербілоръ) ыті-
літобre de попоръ, бажокорітобre кiаръ de цéръ, съ се касезе къ
totvalъ ші се фіz сиpliніtъ прiп алta маі опоріfіkъ ші маі коре-
спонзетобre кiштърiл респектівілоръ ампloiaцї, ка се ну маі dea
тестіmoniј de склавіз ші рvшиne. —

Зернешті, 17. Марті 1861.

Г. Б.

TRANSILVANIA.

Брашовъ, 28. Марців п. (Нічі къ каплѣ де пѣтъ пічі къ пѣтра de капѣ.) — Партеа чеа маї дештѣпть а попорвлѣ съ-сескѣ аштѣпть пънъ дп бра че скріємѣ ачестеа къ тѣль пе-рѣздаре пе Dn. баронѣ Салтен, графѣлѣ adikѣ каплѣ паціїнї съ-оештї, пептрѣка съ се апъче одатѣ de реорганіючпна ціпітгрі-лорѣ съсештї. Ромънї коплоказіторї дпкъ се інтересѣзъ de ачес-теа префачері поэзъ, атъта пътма, къ пе кѣтѣ с'а потѣтѣ обсерва-пънъ актї, еї съштѣпъ ка ші комъ пз леарѣ dopi пептрѣкъ ар а-штѣпта вреziпѣ sine dela еле, чи пътма пептрѣка съ єесь одатѣ din ачестѣ пъсечкне дпдоібс ші neodixnїтобре. Ачеста пічі пз се побѣ алтшінтреа. Дѣкъ ромънї симѣ грехтциле системе din ѣртъ, еї дпсъ п'аѣ зітатѣ пічі певоіле системе векі dinainte de 1848, пз dicпрецвѣлѣ ші ѣртіа de каре ера дпсоцітѣ пъщеле ромънблї дп ачестѣ пътъпѣтѣ пънъ да сгрудтвріе dinainte къ 13 an. Токта пептрѣ ачеста се къвіне ка ромънї коплоказіторї ка сасіл съ фіз къ тѣтѣ Izareea amintе за реорганіючпна че се а-штѣпть Кѣндѣ zічешѣ реорганіючпна, дпцеленетѣ астъдатѣ пътма окітъбареа персопелорѣ, пептрѣкъ інстітїзїпіле ші лециле векі съсештї, deокамдатѣ се ворѣ реогазра прекъш аѣ mal фостѣ. Еарѣ кѣндѣ в ворба de перебе прівіте din пъптѣ-de-ведере ромънскѣ, атънї дпцеленетѣ пз пътма аплі-каре пропорціонать ші de бѣрбацї ромънї атътѣ дп репросентъ-чпіле комѣнале, кѣтѣ ші дп тацістрате, чи ші ка токта dintre сасі дпкъ съ се алѣгъ бѣрбацї ка ачеia, деспре карї съ пз ос-путь зіче къ ачелѣ пъблічістѣ францозѣ, къ еї дп ачештї 13 an п'аѣ зітатѣ пітікѣ (din челе реле) ші п'аѣ дпвъщатѣ вітікѣ (din пъказзрї).

Амъ аватъ adicъ окасівnea de a фаче токта ші дп трекъ-
теле зіле ачеа тріотъ есперіїндъ, кѣткъ ڈпії бтені асіа апкі
съ реажыгъ еаръш дп кавалъ шесеі, „пептрака съ арате еі ръ-
тапілоръ.“ — Dн. графъ Салжел съ вілевоіескъ а делътка па-
тмаі пе ачеів соіз de мічі decnozi ші аноі съ фіз дпкредінцатъ
кѣткъ ротъпії ші сасіі воръ хотеа съ апчо дпдатъ пе кале-
допіеі кодпцеледері ші артонії demne de бтені кѣтіваді ш
бзпі крещіні. —

Дн моментело къндъ скріамъ ачеотеа не соси штіреа тел
графікъ de спре denkmirea провізорів а консіларіорв ші се-
кретаріорв ла губерніал din система веке, кум ші а коміціор
адікъ, а префекціорв de комітате. Пентра діліктіріл
сéй скавене din пътнітвіл реческъ нз а венітіл пічі о denkm-
ре; какса се афъ дн констітціоне: сасіл фші пъстрасеръ дре
птулъ de а'ші алеңе токта ші не капіл сéй префекції скавенеорв
Кътева зілә déкъ нз óре, — ші вомъ афла, дéкъ графілъ падіз-
ниі ва реставра престе totъ не офіциалі din 1848 не үндє аче-
се маі афъ дн віéдъ ші пітере, сéй къ ва ля калеа чоа та
скріть а denkmirei провізоріе, трекътбре, de каре дисъ не дн-
доимъ. —

— Дела Фъгъраш ё аветѣ ачеа штіре пъкътъ, къ ако
іntelіgencea dictriktvali a ціпвтѣ лпкъ пainte къ дозъ септъмбръ
о конференцъ прегътіоре, лптрз кареа дгъче а прїмітѣ de al-
cale пріпчіпіле denysce лп протоколъ конференціи па-
діоналe din Сібії, апои шї аѣ пр'псемнатѣ тогъ персоналъ
de оfіciali ai dictriktvali, лп кътѣ пе tіmnsig deckidepil конгре-
гадінпї ценерале de dictriktѣ лацеріле съ декрѣтъ къ тогъ лп
леспіреа шї лп чеа таї бъпъ артопіз; — лптрз асемпераа с'а
лватѣ шъсгрї прегътіоре шї пентрз комізпераа комітетъ
пепрежптътъ орѣ de тогдѣ локзіторій dictriktvali; саръ л

привінча літасел с'а фікесієтъ, ка дп ачесѣк дістріктъ квартъ ро-
тънеськъ, дп Цера Олтълъ літба офіціаль оъ фіз ші въ се
свєдінь пімал сінгуръ чеа ротъпіоокъ дптръ тóте алачеріде оо-
чіссе де освѣші ші пыль жюс.

Аоетенеа шъсіръ прегътібре се потѣ ліа дп тóте цінств-
ріе къ атьѣ шаі вѣртооѣ, къчі термінзѣ дѣїнѣ пентръ реор-
ганісъчнє есте фортъ скрѣтъ; варъ къ ачесаш се за дптълі ші
алачеріа деіптацілоръ да діетъ. — Дп дістріктълъ Фъгърашълъ
пітърълъ ротъпіомръ де інтелевінцъ трече престе оптѣчі
ші тотъші ачеа с'а потѣлъ адна фъръ пічі о греѣтате пе зіоа ан-
тітъ. Фрѣташілъ зінгурілоръ аѣ цінствѣ пъпъ акжъ дп діферіе ці-
ністаръ зечі де конферінцъ, еї с'аѣ дпдеіесѣ ші с'аѣ дісчілінагъ,
пентръ ка къ окасіонеа алачерілоръ фадъ шаі вѣртооѣ къ ротъ-
ній оъ фіз пімал о партітъ, адікъ тóте вогріле концептрате тогъ
пімал асвіра зіоръ персбіе.

Тóте літасел прівеште ла ротъні, ка съ бѣзъ дѣкъ ачесѣк
попоръ се ва шті ші елъ дісчіліна пе оине, дѣкъ ва шті съ ші
алѣгъ пе омнії де лікредеріа са, дѣкъ ва шті съ аскзате
de kondzкъторіл каріл дп воіескъ пімал віпеле ліа ші каріл сіптъ
къ тотълъ діферіл де ашеа пітіїл демагоцъ, че кавтъ съ факъ
din попоръ пімал о скрѣ, пе кареа съ се потѣ дрка еї дпсбіоѣ,
прекжъ вѣзъръмъ дп кътева комітате але Щаприє, пе зінде бр-
талітатеа ліші дете тъпа къ корапіонеа спре а се алачо ом-
ніл кътъріе партітѣ ші ла таіл таіл мокрі се вѣроѣ съпде пре-
плюсъ.

Фрѣтбоѣ е відца констітюціональ, пепрецьтіе сінгуріе дрѣт-
ріе таінічніе; съ ведемъ дпзъ кътъ пе вомъ ші фолосі де
ачесашъ. —

La D. corespondinte de sub codrulu Satumarelui.

„Fă ce pôte vedi că e bine,
Blandetie si pace fia in tine,
De fratele teu reu nu cuventia,
Agonisindutu fericirea ta!“

Prin Gazelet'a Transilvaniei Nr. 13 an. c. ni se impartasieace, că
din tóte partile Ungariei locuite de romani, o ieremiada érasí asupra
vicieniei, cu carea ne intimpina cuserii magiari; ea inse noua cestora
diz. Bihor, carii acm o data amu esperiatu desieratiaunea parolei
magiarie mai oumpfliu de catu toti altii, nu ne insufia amaratiune in
alta, ca moindune condeiulu in lacrime, se purcedemu a ne cercă
mai unu solatius imparatasindune dorerea prin aceste.

Altulu e scopulu acestoru sire!

Dominulu corespondinte de sub codrulu Satumarelui dice adeca,
intre 88 ofisialii comitatensi sunt la Dloru alesi 3 romani staveri si
mai „renegatu.“

Din parte-mi credu inadinsu, că façia cu renegatii romanii, Dom-
pulu corespondinte, la cuvinetele unui Christosu: „Déca e cineva foră
pecatu intre voi, iee pétr'a si arunce!“ numai decatu ar' poté sarí la
sapta, amu inse indoieala, déca Dsa cuprinde inadinsu si intieleptiunea
puçina, ce iuvetia colo paremisse la Bucseriu: „Nu vorbi despre lu-
eru pana nu lu-vei cunoscere bine!“

Crede Domnule corespondinte! că nu totu romanulu, carele in-
cesti 10 ani din urma cu atatu mai puçinu a primiu deregatoriu, cace
spre acest'a i trebuiese se se supuna premultoru rigorose seci si de-
sierte, este renegatu.

Apoi peccatumul alu patrulea alesu in Satumare intre ofisialii
comitatensi romani, e numai acest'a; carele noi multi romani drepti
de prin Bihor si Aradu, cunoscuti forte de aprópe si amici de ai
acestui Domnu, ti-lu marturismu Diale rogandute frumosu că se bine.
voiesci sén a ne vedi: déca e renegatu acelu intielegint romanu, ca-
rele n'a pregetatu in atari ani că cei mai de aprópe trecuti, a stá in-
tru ajutoriu nepastuitului nostru poporu, si cu intieleptiunea si cu a-
verea sa? sén a ne iertă se credemu că n'ai barsit!

Inse modestia ce amu in relationea cu renegatulu Diale, me im-
pêdeca in vointia de a produce aci anume si mai in adinsu dovedile
senieminteloru natiunarie romane ale barbatului, pe carele nu bine.
voiesci a lu invrednici se se numero intre patriotii romanii ai Satuma-
relui! dece sia-li destulu Domnulu meu incredintarea, că déca toti
romani intieleginti faceam u numai atata intru edueatinne si cultur'a
poporului nostru, pe catu au facutu fratii F. din Judani, atunci amu
poté fora indoieala dice: „Lupta buna amu luptatu, cursulu amu pli-
nitu, intru altele pusa e mie cunun'a mantuirei.“

In urma: „Id ego arbitror adprime in vita esse utile, ut ne
quid nimis.“

Beiussiu, in 10. Martiu 1861.

Asteptamu, că saptele se mai verifice vorbele — si se dea de
mintiuna gólele invinuirii, ca acésta o dorim. R.

De pre malulu dreptu alu Somesiuui

18. Martisoru c. n. 1861. (Comitatulu Satumarelui.)

Vineri sér'a cam tardioru sosiul a casa din Bai'a mare loculu a-
legerei solului sén ablegatului dietalui: deci dara dupa ce potuia sca-
pă de acolo vin, ma ce e minte, încă chiaru si nebatatu si neatisu
de focosuriile cele furibunde ale magiarilor, imi tienu de strinsa de-
torintă a'ti reportá cate ceva despre cursulu alegerei sén a voti-
sarei. —

Dara óre de ce se me apucu? Se-ti referescu antaiu despre de-
mustratiunile cele grosolane si neomenise, se nu dicu chiaru selbatece,
ale unor magiari fanatici furibundi, sén se-ti laudu solidaritatea, por-
tarea ecea loiala, si cultur'a cea adeverata ce 'lu caracteritéza pre ro-
manu generalminte, si care o a aratatu romanulu si in acestu locu de
alegere?

Dupa ce rumegai lucrul acest'a m'amu detiermuritu se nu'ti re-
ferescu neci despre una, neci despre alta, ci se-ti descriu numai cu
tota franchetă si sinceritatea istorica faptele complinite in tota gole-
tatea loru, cari apoi venindu la cunoascinta publica siacare cititoriu
coptu la minte, bunu la judecata si ne preocupatu de prejudicie va
judecă care e generalminte, si care a fostu specialminte in acestu
locu de alegere caracteristic'a magiarului si care a romanului?

In 15. Martie — diu'a alegerei deputatului la dietă — dimineti'a
la 8 óre tota cetatea erá imbracata in vestimente serbatoresci, casele
cele mai de frunte de prin piatia erau înfrumsetiate cu flamuri magia-
re cu inscriptiune 1848 si 1860, stratele cele principale gheau de
multimea alegatorilor de romani, si de puçini magiari indiestriati cu
dreptu de votisare sén alegere, inse cu atatu mai multi erau de
aceia, cari se alipira de alegatori cu scopu vieleanu de a amenintă,
infrică, spaimentă si terorisă cu focosuriile (precum s'a obserbatu, fo-
cosiulu e termometrul culturei civilisatiunei si insemnulu celu mai
eclatantu alu libertathei magiare) pe romani, cari adunati pre lunga
flamur'a loru nationala au fostu cuprinsu unu locu destinatu de con-
ducatorii loru in gura stratei Balei - spria, aici steteau romanii ne-
misiati fara neci unu sgomotu, era magiarii erau imprestiați in mai
multe cete — adunaturi — prin piatia si pe strate faoundu unu sg-
motu sfasietoriu de urechi.

Unii urlau din respuleri, altii saltau, unii injurau Dumnedieul
romanilor, multi aveau misiune de a ispi, a insultă, a batujocori si
bate pe conducatorii romanilor, si per excellentiam pe preotii romanii
ca asia fugindu pastoriulu turm'a se se resipescă si ouile se pótă de-
veni pe unghiele cele sfasietorie ale lupilor. Ici vedeaï cate unu
carturari si suriseu = faciarnicu — intre cari era si unu roman de
curendu din mil'a unui preote si din special'a gratia a poporului ro-
manu din proletariu alesu de notariu — fraternisandu cu romanii cu
acelu scopu infernalu, ca sei amagésca cu mentinu, eu bersele si cu
nesce cuvinte vetamatōrie de caracterulu preotiesc, dicundu: „roma-
nilor! nu siti nebuni, ci tieneti cu ungurii, dati ve voturile vóstre
lui Kovács Lenczi, eara nu telhariului si traganului de Sigismundu
Papu, pe care numai popii vostru celi romanesci voliescu a'l'u alege,
éra alti ómeni de omenia nu; dara voi nu dati credientu popilor, ru-
ca ei 'su amagitori, insielatori, in lume nu 'su mai mari insielatori de-
catu preotii, nu'i ascultati dara, că ei nu sciu, si apoi neci n'au neci
o tréba aici, ci numai la beserica, ascultati-me pre miné, ca altmintera
nu'l'i pati bine.“ (Credu, că preotii respectivi pe acestu calumniato-
riu publicu 'lu voru trage la judecata aspra in corpore pentru berse-
lele — aceste temerarie esite din gura lui ceea dusimana pôte com-
parata, mituita.) Côlea priviai cu anima rupta, cu frica si cu insfor-
are, cum o céta de magiari cu steagulu loru in frunte impesati, insi-
norati, impionenati si infocosiati se indeșau printre romanii celi blandi
terorisandui: că sén se se alature catra partit'a lui Kovács Lenczi,
sén se se departe (pana candu nu-su cruntati de focosuriile loru cele
poternice, dara pe Sigismundu Papu se nu cuteze alu votisá. —

Tóte aceste sau templatu inainte de votisare La 10 óre dupa o
cuventare indirecta de presidele comitetului centralu catra gólele
adunats in antea casei magistratuale s'a inceputu votisarea intre cea
mai mare disordine si strigete cumplite.

Despre disordinea de aici numai acela pôte se aiba idea curata,
care a vediutu celu puçinu odata gólele de magiari adunate la unu locu
fara neci o politia. —

Competinti la deputatiune erau doui, unulu Sigismundu Papu, ro-
manu nascutu, dara nu că atare crescutu, era altulu Kovács Lörincz,
unguru incarnat, reformatu, precum spunu venitul in Bai'a mare din
Transilvania că maioru rev. . . . dupa sufocarea resbelului internu
din 1848.

Inas ori ce a fostu si ori de unde a venitul destulu e atata, că
sub decursulu votisarei, ma indata la inceputulu aceia atatu a fostu
de nemodestu, incatu portat de mai multi unguri pe umeri se vîrea
printre romanii, cari e-si luase pusatiune lunga o restignire redicata
la monastirea minoritilor, — alesi dintre unguri — că si ouile din ca-

pre, — acest'a că sei indulcésca catra sine pe romani că calvinii si au facutu cruce lunga restignire, si cu capulu descoperitul a inceputu a vorbi romanescjuranduse pe sant'a cruce, „că va apară drepturile și interesele romanilor intocma că ale magiarilor că și orcine în lume.“ Romanii maneati pana la susfletu de astfeliu de patroni și a-paratori!! nu l'au ascultat multu timpu, ci asia dicundu cu o gura si cu o anima au strigatu: „nu ne trebuesci, se traiésca Pop Zsiga.“ Acést'a dechiaratiune prea modesta și forte omenosă a romanilor i-au turbat si mai tare pe magiari, pe a caroru fație se vedea furia desemnata; ei precum se vedea din tóte faptele loru erau cu multu mai insetati de sange de romanu, decatul tigrului de celu alu animalelor loru mai blonde decatul densulu; ei insultau neincetat pe romani și mai vertosu pe preotii loru, cari intru stata le scoteau la unii ochii, inoatu unde vedé cate unu preotu romanu strigá în gura mare: „ez is oláh pap, ezt is ütni kéne,“ si anume prandiendulu pe unulu de vestimentu de pe treptele chiliei de votisare voliau alu trage intre glótele cele turbate pôte cu propusu se-si stempere setea cea mare cu sange de romanu adeveratu, inse nu le-au succesu, că-ci scapandu din manile loru s'au dusu in chilia, unde apoi s'au retrasu toti preotii romani, că afara nu le erá asigurata persón'a, ma chiaru neci viat'a, ca-ce animele multora — precum au veditu prin fapte — ardean de dorutu de a se scaldá in sange ferbinte de romanu in diu'a de 15. Martisoru, că acu 'su 12 ani de candu nu-si stemperara susfletulu loru celu resbunatoriu cu astfeliu de scaldatória. —

Sangele magiariloru ferbea, gurile loru insetate — — si obosite de injuratiunile rostite asupra romaniloru spumegă, animele loru rebunare, isbindire cerea, si cu tóta amaratiunea sufletului dicea strigandu: „că numai pe doui preoti romani se pótă pună mană, si atunci vediendu romanii procedur'a cea . . . . cu popili séu voru fugi, séu ei voru dobendi in partea loru. —

Intre aceste sfarmanduse magiarii cu firea si amarinduse pentru constantia cea fara parechie si solidaritatea cea nemiscata a romanilor facuta cu romani intocmai si lupulu cu mielutu din fabula cunoscuta; ei adeoa sub pretestul ca romanii su vendetorii si contrarii causei loru celei sante, se inhama de romani, incepu a da in ei cu focosiurile, si — precum imi spusera marturii oculte — s-au versatu si sange!

La ac st a scena infiorat ria romanii nostri celi iubitori de pace incep u a se imprasti , magiarii strigau cu t ta fur a: „ sd az Iste. n t a  b d s ol h nak.“ La aceste in chili a votisarei erump e un sgomotu mare, preotii romani impreuna cu mai multi unguri f r te omenosi incep u a protest a in contra barbariei unor  magiari, preside-lui i-se faceau atate aruncaturi din partea intielegintiei romane in catu abia se potea reculege, votisarea se intrerumpe, alegerea prin intielegint a romana si prin unii din cea magiara se dechiar a de ilegală, si c  de atare nu voliescu se scie nimicu, ea va reclam  cu atatu mai vertosu, ca presiedintele n au desfasiuratu destula energia, romanii s u terorisati, malratati, batuti si sugaritii de unguri, cari d ca au prevediut c  d ra nu voru p te reesi cu binele, au socotit u se triumf ze cu poterea cea fermecat ria a focosiurilor. —

(Va urmá.)

— Din Kіóръ лақврѣ фртбс! Іл. Са D. къпітанъ Сіціс-
тандъ Понъ а пропвчіатъ рекопстївреа dictrіktвлї пе басеа
diplomeл din 20. Окто. ші ұн ұпделесслѣ 1еziоръ din 1847/8,
deckizъндъ adзнареа ұн літба ротъпъ, ші апоі ұн чеа таріарь.
Літба ротъпъ е літвъ оғічібсъ a dictrіktвлї, чі протоколеде се
воръ порта ші ұн чеа таріарь.

Звісно Аргентині к є Онтаріо с'ар поте фаче пътат атвчі, десьце прін леце посітів ва фі гарантатъ націоналітатеа. Ап Првлѣ віторія таї пе ларгѣ, пъпъ атвчі: О Лібертьошаре ші салютаре фръцескъ тѣтброрѣ Франціорѣ Кіопені!!!

Онгарія. Dieta позе посте deckide 111 2. Авріле, чи
позе 111 6.—12., фіндкъ позапеле dietei війтре аж ліксъ de kal-
квле. Нз се штіе, дѣкъ Mai. Са ва deckide dieta 111 персопъ,
опі пріп комікарів; 111псъ актівітатеа dietei се ва цвртхрі deo-
камдатъ да алефіріле denвтаділоръ пептръ сенатскъ імперіалъ ші
апоі ва 111пчата фіпкцівпеа еі пъпъ че ворѣ цінѣ шедіндеle се-
натскъ. Магіарії 111псъ съпт отържці а позе трьшіте denвтаді да
сенатскъ ші еі претіндѣ ші дела кроаді асемелеа; апоі бре че ва
се іесъ de аічі, къ Biena позе се ва denвтра de квріпсълъ dіпло-
меі din 20. Окт. пе каре mariарії поз'їд реквпоскъ? 111пз шетео-
рологъ таг. Бала Каролі презіч-, къ 111п 9., 10., 23. ші 24. Апр.
ворѣ фі тарі віфіре, 111п Онгарія ші цвріле, каре стаѣ съптѣ аче-
даші meridianѣ къ ea (ad. Polonia, Кроадія, Боснія, Мантепегръ,
Далмадія —) ші ворѣ фі вртате de тарі рвптиpl de норі, бре
фісічі бре політічі? Deствлѣ, къ Biena траце деуетѣ къ Онгарія,

къ тозе ачестеа се прегътескъ саладе *adunprij* и *Enda*; еар' а-
лещерите деептаташюоръ дитетали същ не finite.

— Ап комітатылъ Neogradълъ, Къвіні ка алеє депутатъ зіче: „№ ме воіз фівоі за фікоропаре пъпъ къндъ ня се ва реквіо-ште лецеа din 1848 фі тотъ къпрісчлъ еї къ жърътвнѣ ші пъпъ къндъ реціна Angriei, Napoleonъ ші рецеле Italiei ня о воръ га-ранта.“ Аззін! —

— Ап Посега аж отържтѣ кошітатвѣ а фаче протестѣ ~~и~~ п
контра тръштіерії депѣтацилорѣ да сепатвѣ імперіалѣ ші провокѣ
пе челелалте коміт. кроатѣ елавбне да асеменеа протестѣ ші ка
пълъ къндѣ нѣ се ва отърж кавса впірѣ къ Опгарія съ нѣ ос
іае да десватере тръштіеріа денѣтацилорѣ да Сенатѣ.

DIN KRONIKЪ естерібръ. Декреты& рецескъ: „Вікторъ Еманюэль II. реце de Capdinia, Кіпръ, Іерусалімъ ш. а.“

„Сепатъл щи катереле аѣ аprobатъ; ної ам сенкюнютъ щи пвлікътъ кът үртэзъ: (1 арт. нынай.)

„Рече ле Вікторъ Emanuelъ II. прімеште пептръ сине ші зпр-
ташіл съ титлѣл de реце алѣ Italiaei.

Noi demandъвъ, ка ачеостъ актъ провъзглъвъ къ съпътствието
тълбъ съ се първъ дългъ актеле губернаторъ, демонстриранъ възгіфъ-
кървъ, de капе се цине, алѣ обсерва ка не о лъце de статъ ши а
фаче ка съ се обсервъзе. Датъ дн Трънъ 17. Марцъ 1861.
Съпътствието B. Емануелъ ши министъръ.

Ministeriul o'a desfășoară și Cavalerul a primis de la sacerdote și preoți din totă Italia. Arhiepiscopul din Pescara, unde Papa se află, a spus că protestele, care au început să apară în Roma, sunt provocate de ceea ce se întâmplă în Franța și de ceea ce a urmat în Italia după revoluția din 1848. În același timp, arhiepiscopul din Roma, monsignor Giacomo Sartorio, a declarat că protestele sunt provocate de ceea ce se întâmplă în Franța și de ceea ce a urmat în Italia după revoluția din 1848.

„Alg. Zeit.“ скріє, къ кабінетъ Bienevъ а тръмісъ о потъ протестът бре дп коптра прокътърії регатълі Italіe ла тоте кврціе Европії, щи екс-съвералі асеменеа деосебітъ.

Реско́ла din Босніа ділкъ тотѣ таї днаітѣзъ фѣръ ка-
съ се штие априатѣ, пъпъ зндѣ ші кѣмъ с'аѣ естїнсѣ, атъта дисъ
съ дѣ de адвокърѣ, къ ea e цепераль ші ажътатъ ші de врео 2
шій тангенерені, къ ажъторылѣ кърора с'аѣ респинсѣ трапеле тѣр-
чештѣ регълате дп врео 2 локрі. Тѣрчіа тотѣ трытїгѣ трапе-
кътъ Херцеговина ші аквтѣ іаєтъ дп пъблікѣ, къ Австріа арѣ фі-
фѣкѣтѣ о легътърѣ къ Тѣрчіа ка се поѣтъ трытїгѣ трапе дп пър-
циле рескълате спре a domолі рескѣ'a дп естѣріонѣ.

Брашовъ, 29. Мартie. Астъ-нопте пе ма $1\frac{1}{2}$ бре фъръ
10 minute се симді квартетъ de пътънъ, дозе скътвітъ, фъръ
ка се фі къшкпатъ врео даинъ.

Ли търгувът кайлоръ арсе дупр'о касъ *mai* тънте товиле totъ астъпоптъ, фъръ съ се фи лъцитъ фокъ!ъ. — Азимъ къ катереле ши ministeriele din Принчипате се воръ спи ad. амалгама ликъ ли япна ачеста. —

 Есемларе dela 1. Іанварі 15 сәуір. Препзмерадінде
се прімеште пәннә dela 15. Февраріе. —

Nr. 765 - 1861

Publicare.

Къ къре съ факе пріп ачестъ дѣ обште къпосквѣтѣ, къ котв-
нѣ I a p a d e жосѣ (Alsó-Jára), din прегра Topdei, черквѣ
Клаждыл — і с'аѣ datѣ личепцъ дѣ а цинѣ впѣ тѣргѣ дѣ септь-
тъна, адекъ фп тогъ Марца, ши ачеста къ еміозлѣ оғічізлѣ дѣ
черкѣ Клаждианѣ къ datѣ din 22. Феврваріе а. к. №. 1035.

Topda, № 9. Martie 1861.

2-4

Дела чес. рец. претъръ.